

Unie pro Evropu národů

Pavla Papírníková

Abstract: *The Union for Europe of the Nations.*

The conservative eurosceptical group "Union for Europe of the Nations" (UEN) is one of the seven political groups currently existing within the European Parliament. This article introduces the history of the UEN, its political objectives, election results and also political structure. The main aim of the paper is to find out which of the political families defined by Klaus von Beyme the UEN represents. Perspectives of the UEN will be also mentioned.

Keywords: *The Union for Europe of the Nations, parties, EU.*

Nepočetná konzervativní euroskeptická skupina "Unie pro Evropu národů" (UEN) je jednou ze sedmi politických uskupení působících v současné době v Evropském parlamentu. Cílem článku je zjistit, jakou stranickou rodinu Unie pro Evropu národů v rámci Evropského parlamentu (EP) reprezentuje z hlediska prosazovaných hodnot a cílů, nastíněny budou rovněž perspektivy této politické skupiny.

1. Evropské politické skupiny

Hned v úvodu je potřeba rozřešit terminologický problém, tedy rozlišit mezi politickou skupinou v EP a evropskou politickou stranou. Ačkoli jsou někdy tyto termíny zaměňovány, existuje mezi nimi podstatný rozdíl. V souvislosti s nadnárodní spoluprací politických stran na evropské úrovni je třeba zmínit, že koordinace jejich činností byla realizována nejen prostřednictvím sdružování v rámci politických skupin v EP, ale rovněž prostřednictvím zakládání tzv. evropských politických stran, které probíhalo v polovině 70. let 20. století. Takto vznikla tři seskupení, tři evropské politické strany - Evropská socialistická strana, Evropská lidová strana a Liberální a demokratická strana Evropy. Tato seskupení představují jakési zastřešující organizace stranických subjektů pocházejících z příbuzných politických rodin, které se snaží o harmonizaci národních politik na evropské úrovni (Tsatsos 1994: 41). Tyto stranické struktury sdružují politické strany států začleněných v EU ale i těch stojících mimo ni, existují tedy nezávisle na Evropském parlamentu. Mají v EP ovšem své frakce. Politické skupiny v rámci EP lze tedy rozdělit na frakce těchto zastřešujících evropských politických stran a na druhé straně na skupiny, které nejsou vázány na žádný takový vyšší stranický subjekt (Fiala 1998: 20). Skupina Unie pro Evropu národů, která je tématem tohoto článku, se řadí ke druhému ze zmíněných typů.

1. 1. Stranické rodiny

V tzv. stranických rodinách jsou národní politické strany seskupeny podle ústředních charakteristik své identity (Mudde 2000: 79). Na základě stejného principu, tedy podle ideologického profilu, se sdružují rovněž reprezentanti národních politických stran do jednotlivých politických skupin v EP. Zřejmě nejznámější je klasifikace politických stran dle jejich názvu a ideologické pozice do jednotlivých stranických rodin, kterou v roce 1985 provedl Klaus von Beyme. Na základě uvedených kritérií tedy vymezil devět stranických rodin, které se vyskytovaly ve stranických systémech západní Evropy (Siaroff 2000: 12 - 14):

1. liberální či radikální strany – požadují oddělení církve od státu, tržní ekonomiku, podporují projekt evropské integrace. Dnes ztrácejí na významu.
2. konzervativní strany – podpora volného trhu, na rozdíl od liberálních stran se jedná o formace více nacionalistické¹, jde většinou o umírněně religiózní subjekty ochraňující tradiční hodnoty.
3. socialistické a sociálnědemokratické strany – subjekty původně orientované na pracující třídu, dnes zaměřeny spíše na střední vrstvy a podporu integrace.
4. komunistické strany – skeptické formace, co se týče evropské integrace, zaměřeny na pracující třídu. Jejich vliv v současnosti upadá, většina komunistických stran se transformovala na sociálnědemokratické subjekty.
5. křesťanskodemokratické strany – religiózní formace, snaha o ochranu náboženských hodnot, podpora evropské integrace a rozvoje státu blahobytu.
6. agrární strany – dříve strany ochraňující zájmů zemědělské populace, dnes již marginální, zaměřené spíše na environmentální problematiku.
7. regionální a etnické strany – existují v zemích s uvědomělou národnostní menšinou, která prostřednictvím těchto formací prosazuje své zájmy.
8. krajně pravicové strany – rozvoj v sedmdesátých letech 20. století, silně nacionalistické, odpor k přistěhovalcům, požadavek silného státu a práva.
9. ekologické strany – vznik v reakci na důraz na postmateriální hodnoty a odpor k nukleárním zbraním, spíše levicové strany, důraz na environmentální témata.
10. středolevé populistické strany² - postkomunistické strany, hlavním znakem těchto formací jsou nacionalismus až xenofobie, hlavně však populismus.

¹ Toto platí hlavně pro země, ve kterých existují oddělené liberální a konzervativní strany, čili ve Velké Británii, Francii (příkladem jsou gaullisté) či Itálii (například Forza Italia).

1. 2. Vývoj politických skupin v EP

Počátky formování politických skupin v EP je třeba spatřovat již v rámci parlamentního orgánu vytvořeného spolu se vznikem prvního integračního seskupení v roce 1952, Shromáždění Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO). Tento orgán byl složen z poslanců nikoli volených, ale delegovaných národními parlamenty, kteří se následně sdružovali do skupin podle své ideologie a programového zaměření. Na evropské úrovni existovaly v tomto období pouze tři politické skupiny: socialisté, křesťanští demokraté a liberálové. Později, roku 1965, vzniká gaullistická frakce.³

Důležitým obdobím z hlediska formování politických uskupení byla nepochybně sedmdesátá léta 20. století. V průběhu tohoto období jednak došlo k uvolnění stagnace integrace Evropského společenství (ES) jednak byly v roce 1979 realizovány první přímé volby do EP. Dochází tedy ke vzniku Svazu sociálnědemokratických stran ES, Evropské lidové strany – Federace křesťansko-demokratických stran ES, Federace liberálů a demokratických stran v ES. Následně vzniká komunistická skupina, dále dochází k ustavení několika frakcí sdružujících rozmanité pravicové a levicové strany.

Od roku 1979 se tedy na základě každých přímých voleb do EP, které se konají po pěti letech, vzhledem k jejím výsledkům utvoří jisté složení Evropského parlamentu z hlediska počtu skupin, počtu mandátů, které na jednotlivé skupiny připadají, v případě některých formací se mění rovněž národnostní složení a jejich politický vliv. Jedná se tedy o stále se měnící položky.

V osmdesátých letech má své kořeny rovněž seskupení stran Zelených, které vzniká roku 1988. Ustavením zmíněné skupiny bylo rozvržení politického spektra v EP prakticky dovršeno (Pitrová 2001: 59). Je však třeba připomenout, že po jistém zklamání z nevalného dopadu přímých voleb na význam a vliv politických skupin dochází následně k jistému útlumu, co se tvorby nových politických skupin týče.

Jistý podnět potom nabídlo až přijetí Smlouvy o EU, která ve svém článku 138a právně uznává politické strany na evropské úrovni a považuje je za důležitý faktor integrace v rámci Evropské Unie, poněvadž přispívají k vytváření evropského povědomí a vyjadřování politické vůle občanů Evropy. Smlouva z Nice potom tento článek doplňuje o důležité ustanovení upravující financování těchto frakcí (srov. Fiala, Mareš 2001: 15). Prakticky stejnou úpravu statutu

² Tuto poslední stranickou rodinu přidává politolog A. Siaroff z důvodu jejího nemalého významu ve stranických systémech současné střední a východní Evropy.

³ Právě tato gaullistická frakce, která kolem sebe později sdružovala některé další republikánské a konzervativní strany, stojí na počátku vývoje skupiny Unie pro Evropu, pozdější Unie pro Evropu národů.

politických stran na evropské úrovni lze nalézt také v návrhu evropského ústavního textu. Politické strany na evropské úrovni jsou zmíněny rovněž v Chartě základních práv EU z roku 2000.

V současnosti se Evropský parlament skládá ze sedmi politických skupin, v nichž je zařazeno 703 poslanců⁴:

- *Evropská lidová strana a Evropští demokraté* (EPP-ED)
- *Strana evropských socialistů* (PES)
- *Evropská liberální, demokratická a reformistická strana* (ELDR)
- *Skupina zelených a Evropské svobodné aliance* (GR/EFA)
- *Konfederace Evropské spojené levice a Severské spojené levice* (EUL/NGL)
- *Unie pro Evropu národů* (UEN)
- *Nezávislí demokraté* (ID)

1. 3. Perspektivy existence evropských politických skupin

Politické skupiny existující v současném EP sice mají podstatný vliv na jeho činnost⁵, jejich význam je však často přeceňován a funkce těchto skupin jako reprezentantů zájmů občanů členských států Evropské unie je rovněž stále v nedohlednu a to vzhledem k mnoha faktorům, které jejich vliv a sílu značně limitují:

Jedná se především o vnitřní ideologickou nejednotnost jednotlivých skupin a přetrvávající poměrně pevné vazby jejich poslanců na postoje a přístupy svých národních politických stran, které svým tlakem na vyslané reprezentanty často omezují soudržnost a rozhodnost celé skupiny. Za zmínku nepochybně stojí rovněž rozsáhlý vliv nesčetných zájmových skupin a lobby, se kterými jsou mnozí poslanci Evropského parlamentu v kontaktu. I tento faktor omezuje akceschopnost a jednotný postup politických skupin. Významným faktorem je rovněž neexistence evropské exekutivy odpovědné parlamentnímu orgánu a stále ještě omezená, byť vytrvale rostoucí role EP v rámci jedinečné institucionální struktury EU. Je možné a vcelku logické, že s dalším posilováním pravomocí EP a vývojem evropské integrace směrem k federalizaci poroste i vliv a význam politických skupin. To je však otázkou politické vůle a dlouhodobého vývoje. Problém však nepochybně představuje také skutečnost, že v rámci

⁴ Zbývajících 28 zvolených členů zůstalo nezařazeno.

Evropské unie neexistuje žádný “evropský lid” nebo “evropská veřejnost”, kterou by evropské politické strany a skupiny mohly reprezentovat (srov. Fiala 2003). Občané jsou stále primárně vázáni na národní stát, vnímají evropskou politiku a byrokracii jako nepřehlednou, což dále podněcuje otázku, zda EP je a někdy bude legitimním a demokratickým orgánem EU. K této skutečnosti rovněž přispívá fakt, že zájem o volby do EP ve všech členských zemích rapidně klesá, tyto volby představují pro voliče spíše protestní hlasování, zdůrazňována jsou především národní témata a problémy.

Vzhledem k výše uvedeným aspektům je tedy v blízké budoucnosti velmi nepravděpodobné, že by politické skupiny uvnitř EP plnily obdobné funkce jako národní politické strany v rámci demokratického státu. Toto by vyžadovalo zavedení jednotného volebního systému, provedení důsledné institucionální reformy Evropské unie směrem k parlamentnímu modelu, kde by bylo politickým stranám v EP umožněno kontrolovat kroky “evropské vlády”. Důležitá bude samozřejmě podpora vzniku evropského povědomí. Jedná se tedy o velice složité úkoly a výzvy, které projekt evropské integrace očekávají a je otázkou daleké budoucnosti, zda se výše zmíněné vize naplní.

2. Vývoj skupiny Unie pro Evropu národů

2. 1. Od Unie pro Evropu k Unii pro Evropu národů

Počátky současné politické skupiny UEN lze spatřovat již v období 60. let 20. století, které je mimo jiné spojeno rovněž s jednou z největších politických krizí tehdejšího Společenství. Jednalo se o francouzský bojkot další, užší evropské integrace ztělesňovaný prezidentem Charlesem de Gaullem. Francie pod vedením de Gaulla tehdy směřovala k tzv. Evropě států, Evropě vlastní (Fiala, Pitrová 2003: 79). Francouzský prezident tehdy vyjádřil svou koncepci Společenství následovně: “...není a nebude jiné Evropy než je Evropa států – samozřejmě kromě výmyslů, umělých konstrukcí a falešných představ” (Pinder 1993: 21). De Gaulle a jeho stoupenci (tzv. gaullisté) tedy odmítali federalistickou vizi, požadovali mezivládní přístup k integraci a zachování silné francouzské republiky, jejího mocenského postavení a suverenity.

S existencí této vize a snahou o její prosazování souvisí i vznik mononárodnostní francouzské konzervativní skupiny v Evropském parlamentu, “Svazu pro francouzskou demokracii” (UDF), který se datuje do roku 1965 (Fiala 1998: 35).

⁵ Kromě pravomocí určených Jednácím řádem EP lze zmínit rovněž garantovanou reprezentaci frakcí v klíčových orgánech a výborech EP, právo vyjadřovat se na plenárních zasedáních či možnost ovlivňovat

Až po odstoupení prezidenta Charlese de Gaulla vstupují do Evropského společenství roku 1973 Velká Británie, Dánsko a Irsko. Jednalo se o země s rezervovaným postojem k evropské integraci vlivem neutrality některých z nich, nízké hladiny cel, odmítání politické integrace, existujících obchodních vazeb i kvůli vzájemné solidaritě skandinávských států (Fiala, Pitrová 2003: 32). Ke skupině UDF se tedy následně připojují některé konzervativní strany těchto států, tedy irská konzervativní Fianna Fail (FF), Dánská lidová strana (DK) a Skotská národní strana (SNP). Takto tedy vzniká mnohonárodnostní skupina s názvem “Skupina evropských pokrokových demokratů”, na které participují reprezentanti již čtyř zemí. Roku 1984 se k tomuto seskupení přidávají řečtí a portugalské poslanci, vzniká tedy “Sdružení evropských demokratů”. Roku 1987 se připojuje španělská reprezentace z Lidové strany, PP (Fiala 1998: 35).

Unie pro Evropu

Současná skupina UEN má své kořeny v konzervativní skupině Unie pro Evropu (*Union for Europe*, UFE, někdy je používána rovněž francouzská varianta *Union pour l'Europe*, UPE), která se zformovala v Evropském parlamentu, ve volebním období 1994 – 1999 (Nugent 2003: 219). Jednalo se o pokračování spolupráce francouzských neogaullistů ze strany Sdružení pro republiku (RPR) pod vedením J. Chiraca a irských Fianna Fail, kteří nebyli dostatečně početní k tomu, aby zformovali vlastní skupinu a byli tedy ochotni spojit se účelově s některými jinými stranami pravého středu.⁶ Roku 1995 následně vzniká skupina UFE, předchůdce dnešní UEN, a to fúzí dvou politických skupin, které v EP fungovaly již dříve: výše popsané Sdružení evropských demokratů (RDE) a skupinou Forza Europa (FE). V posledně zmíněném případě se jednalo o mononárodnostní italské pravicové seskupení, kde s 25 poslanci z celkového počtu 27 dominovala v roce 1994 vzniknuvší strana Forza Italia, FI (Fiala 1998: 35). Vznikla tak sice třetí nejsilnější (v rámci EP), ale na druhou stranu rovněž poměrně heterogenní politická skupina, skládající se z reprezentantů šesti členských zemí Evropské unie.⁷ Předsednický post připadl francouzskému reprezentantovi RPR Jeanu Claudovi Pastymu.

Forza Italia, která se jako pravicová strana účelově přidala nejdříve ke gaullistům, však od začátku usilovala o vstup do frakce EPP, která se ale k členství FI stavěla nejdříve zdrženlivě. Důvod lze vidět mimo jiné ve skutečnosti, že FI měla v souladu s italským prointegračním

taktiku hlasování rozložením sil.

⁶ Irská Fianna Fail by přirozeně inklinovala spíše ke křesťanskodemokratické EPP, ale nechtěla působit ve stejné politické skupině jako její rival z domácí politické scény, Fine Gael.

stanoviskem jiné priority než UFE, např. přesun pravomocí z Rady ministrů na EP, s čímž gaullisté rozhodně nesouhlasili (Hix, Lord 1997: 104). Plného členství v EPP dosáhla FI až po pěti letech, na podzim 1999, kdy se stala v pořadí 36. členem této formace. Skupina UFE byla odchodem této pravostředové formace do EPP velmi oslabena.

Unie pro Evropu národů

Pod názvem “Unie pro Evropu národů” začala skupina v EP fungovat po volbách do Evropského parlamentu v červnu roku 1999. Zformovala se jako formace reprezentantů politických stran pěti členských zemí (Francie, Irsko, Itálie, Dánsko, Portugalsko). Práci UEN sledovali rovněž pozorovatelé konzervativních, pravicových a antikomunistických politických stran ze čtyř tehdejších středoevropských a pobaltských kandidátských zemí Evropské unie (Polsko, Estonsko, Lotyšsko a Slovenské republiky).⁸

Mezi stěžejní politické síly opět patřili irští Fianna Fail a italská Národní aliance. Změnila se však francouzská reprezentace poté, co Sdružení pro republiku na podzim roku 1998 vlivem prezidentských voleb upustilo od euroskeptického postoje a z formace se stala platforma proevropská (Říchová 2000: 103). Po volbách do EP roku 1999 se následkem tohoto obratu hlavní gaullistická formace, která se na tvorbě skupiny účastnila od samého začátku, připojila k eurooptimistické skupině EPP-ED (Nugent 2003: 219). Stranu RPR nicméně nahradilo odštěpené nacionalistické Sdružení pro Francii (RPF) silného euroskeptika Charlese Pasquy, který v letech 1999 – 2004 působil rovněž jako předseda skupiny UEN.⁹

Činnost politické skupiny UEN byla obnovena rovněž po volbách do EP v červnu 2004. V současnosti je tvořena zástupci šesti zemí. Vedoucí roli však přebral irští Fianna Fail, jejímuž

⁷ V UFE byly v letech 1995 – 1999 zastoupeny politické strany těchto států: Francie, Itálie, Irsko, Nizozemí, Portugalsko a Řecko.

⁸ Více viz *Union for Europe of Nations Group*, (http://www.europarl.eu.int/uen/en/stru/F_grou_en.htm).

⁹ Co se týče činnosti skupiny UEN v tomto období, je třeba zmínit projekt Aliance pro Evropu národů (AEN). V červnu roku 2002 oznámil G. Fini, člen AN, vznik celoevropské aliance středopravých stran, která odmítá federalistické vize Evropy a propaguje myšlenku “Evropy národů”. Nová aliance se skládala z šestnácti politických stran jak z členských států EU, tak ze stran kandidátských států a nečlenských zemí EU. Struktura AEN kopírovala strukturu skupiny UEN působící v rámci EP. Předsedou se tedy stal zarytý kritik EU, Charles Pasqua. Nově vzniklá AEN, sdružující část konzervativních stran a část některých pravicově populistických stran, měla být alternativou již existujícím evropským politickým stranám. Aliance se nicméně sešla pouze jednou, nijak výraznou činnost nevyvíjela. (více viz Kirk, L.: *New pan-European Alliance of center-right Parties*, <http://www.euobserver.com/?aid=6786>).

reprezentantovi, Brianu Crowleymu, patří nyní předsednický post. Zastoupení jsou opět Italové a Dánové, z nových členských států se pak jedná o Lotyšsko, Litvu a polskou reprezentaci.

2. 2. Programové zaměření

Programové zaměření skupiny Unie pro Evropu

UFE bylo konzervativní uskupení hlásící se k pravému středu. Jako své obecné cíle tato politická skupina uváděla existenci jednotné, avšak nikoli uniformní Evropy, logicky tedy rovněž rozvíjení národní i evropské identity, tolerance, jedinečnosti a zachování kulturních rozdílů. Šlo tedy de facto o úsilí o zachování národních charakteristik jednotlivých členů, podporu autonomie regionů a požadavek respektování národních států uvnitř Evropské unie, která je nicméně považována za garanta demokratického vývoje.

Co se týče programového dokumentu, základní body, požadavky a cíle politiky UFE obsahuje tzv. Politická charta. Zajímavé je rovněž motto této Politické charty, ale i celé UFE: *“Sjednocená Evropa je naděje, naděje pro náš kontinent, pro naše země i nás samotné”* (Fiala 1998: 38).

UFE ve svém programovém prohlášení požaduje:

- jednotnou, ale nikoli uniformní Evropu, kde rozdílnost bude považována za největší bohatství
- Evropu založenou na principu subsidiarity
- demokratickou Evropskou unii s legitimními a silnými institucemi, která bude fungovat bez zbytečné byrokracie a technokracie
- solidární Evropu, která projevuje solidaritu s méně rozvinutými regiony a nezaměstnanými
- Evropu respektující životní prostředí
- garanci svobodu názoru a projevu v Evropě, respektování kulturních a náboženských rozdílů
- UFE odsuzuje rasismus, xenofobii a antisemitismus
- štědrost vůči zemím třetího světa a otevřenou spolupráci s ostatními státy mimo Evropskou unii (Fiala 1998: 38).¹⁰

Vzhledem k požadavkům UFE se tedy nejedná o vyložený skepticismus vůči projektu evropské integrace, skupina ale svým důrazem na zachování silných národních států a s přihlédnutím na gaullistickou konzervativní tradici, rozhodně odmítala ideu federalismu, která požaduje sloučení suverénních politických jednotek pod nadnárodní politické centrum (Fiala, Pitrová 2003: 13).

¹⁰ Zpracováno dle propagační brožury UFE: Ripoll, A. (eds.): *Groupe Union pour l'Europe au Parlement européen*.

Program UEN v letech 1999 - 2004

Politický program UEN v letech 1999 – 2004 je vyjádřen v dokumentu se stejným názvem jako v případě UFE, tedy “Politická charta”.¹¹ Důraz je v úvodní části prohlášení kladen na individualitu, která je základem evropské civilizace a odhodlání bránit hodnoty jako rovnost, bratrství a svobodu jak mezi občany tak mezi národy. Zároveň je vyjádřeno přesvědčení, že Evropská unie může fungovat jako nezávislá síla a přispívat ke stabilitě světa pouze za předpokladu, že bude respektována suverenita národních států a principy demokracie.

Jednotlivé cíle, které Politická charta vyjadřovala, jsou ve velké většině shodné s požadavky UFE, které již byly popsány výše.¹² Jediným výraznějším rozdílem oproti programu UFE je tedy výzva k vytvoření společné evropské zahraniční a bezpečnostní politiky, otevřené odmítnutí koncepce federální Evropy a důraz na vnější nezávislost sjednocené Evropy. Je možné říci, že obě programová prohlášení na sebe navazují a vyjadřují stejný náhled na směr, jakým by se mělo sjednocování Evropy ubírat. Jak UFE tak UEN se orientovaly na zachování silných národních států, národních identit, solidární společnosti a bezpečnosti, jejich politickou orientaci lze tedy označit za konzervativní.

2. 3. Volební výsledky a struktura skupiny

Zisky skupiny UFE/UEN ve volbách do EP

V historicky prvních přímých volbách do EP v červnu 1979 získává tehdejší Skupina evropských pokrokových demokratů 22 mandátů z celkového počtu 434 poslaneckých míst (5,1 %). V následujících volbách roku 1984 zaznamenala tato skupina mírný nárůst – získala 30 mandátů z celkového počtu 518, čili 5,8 % procentuálně, poněvadž se k ní po těchto volbách přidali řečtí a portugalské poslanci, čímž vzniká seskupení Sdružení evropských demokratů. Pod tímto novým názvem skupina získává v červnu 1989 celkem 22 mandátů, tedy 4,2 % z celkového počtu 518.¹³

¹¹ Zpracováno dle oficiálních webových stránek UEN: *The Political Charter*, (http://www.europarl.eu.int/uen/en/stru/F_grou_en.htm).

¹² Např. úsilí o Evropu se suverénními státy a zachování rozdílností a naopak odmítání federální Evropy, požadavek upuštění od byrokracie a technokracie, respekt k vůli občanů a států, nutnost solidarity mezi sociálními skupinami a regiony, požadavek ochrany životního prostředí, vůle vytvářet silnou Evropu, která nebude podléhat jiné politické, ekonomické či kulturní dominanci, a která vyvine společnou zahraniční a bezpečnostní politiku nebo potřeba vstřícnosti k zemím třetího světa a zemím AKP.

¹³ Zpracováno dle: *Parties and Elections in Europe*, (<http://www.parties-and-elections.de/eu2.html>).

Skupina UFE¹⁴ působila ve čtvrtém volebním období EP, od roku 1995, kdy vzniká sloučením dvou formací, do roku 1999, kdy toto volební období končí. Po volbách do EP v červnu roku 1994 získalo Sdružení evropských demokratů (RDE) 26 mandátů, tedy 4,6% z tehdejšího celkového počtu 567 mandátů. Mononárodnostní italská skupina Forza Europa (FE) získala 27 mandátů, tedy 4,8 % z celkového počtu. Následně vzniká UFE, přičemž počet jejích mandátů neustále kolísá.¹⁵ Je to dáno změnami, ke kterým uvnitř skupiny dochází, k 1. lednu 1995 rovněž došlo k rozšíření EU, což mělo za následek zvýšení počtu mandátů v EP z 567 na 626 míst (Fiala, Pitrová 2003: 278). K 1. květnu roku 1999 vešla v platnost Amsterodamská smlouva, která v článku 189 revidované Smlouvy o ES stanovuje maximální počet poslanců EP na 700.

Skupina s názvem UEN vzniká po volbách do EP v červnu roku 1999 a disponuje na základě výsledků těchto voleb 30-ti mandáty, čili 4,8 % z celkového počtu tehdejších 626 poslaneckých míst v EP.¹⁶ Vedoucí silou se stalo RPF, které získalo 12 mandátů, ke skupině UEN se rovněž přidalo i výše zmíněných 7 pozorovatelů z kandidátských zemí.

Zatím poslední volby se konaly ve dnech 10. – 13. června 2004. Politická skupina UEN v těchto volbách zaznamenala mírný pokles, získala 27 mandátů, z nynějších 732 poslaneckých míst v EP jde tedy o 3,7 %.¹⁷ Je to dáno mimo jiné obrovským neúspěchem “ultragaullistické” RPF Charlese Pasquy, která nezískala v posledních volbách do EP jediný mandát.

Tabulka 1: Shrnutí volebních výsledků skupiny UEN a jejích předchůdců (1994: UFE, 1979 – 1989: Sdružení evropských demokratů/Skupina pokrokových demokratů).

	2004		1999		1994		1989		1984		1979	
	%	křesel	%	křesel	%	křesel	%	křesel	%	křesel	%	křesel
UEN	3,7	27	4,8	30	8,6	54	4,2	22	5,8	30	5,1	22

Zpracováno dle: *Parties and Elections in Europe*, (<http://www.parties-and-elections.de/eu2.html>).

¹⁴ Volební výsledky frakce zpracovány dle: *The outgoing Parliament – Composition of the European Parliament* (<http://www3.europarl.eu.int/election/epout/en/saz901en.shtm>).

¹⁵ Server *Parties and Elections in Europe* uvádí počet 54 poslanců k roku 1994, v roce 1998 tvořilo frakci 56 poslanců EP, stav k 26. 1. 1999 již čítal pouze 34 poslanců (5,4 % celkového počtu mandátů v EP), což se nezměnilo až do závěru volebního období v červenci 1999.

¹⁶ Více viz *Parties and Elections in Europe* (<http://www.parties-and-elections.de/eu2.html>).

¹⁷ Viz *European Elections 10. – 13. June*, (<http://www.elections2004.eu.int/ep-election/sites/en/results1306/>).

Co se týče zhodnocení volebních výsledků UEN a jejích ideových předchůdců, nejedná se o jednoduchou záležitost. V letech 1979 a 1984 se zisky pohybovaly zhruba na stejné úrovni, kolem 5 % všech mandátů. Nejsilnější byla skupina UFE vzniknuvší rok po evropských volbách 1994, kdy disponovala 8,6 procenty mandátů v EP. V úvahu však musí být brán následný odchod poslanců politické strany FI roku 1999 k EPP-ED, kdy podíl mandátů UFE poklesl na 5,4 % z celkového počtu křesel. Po pátém volebním období a po letošních volbách se počet mandátů ustálil kolem 30-ti poslanců EP. Na vině je bezpochyby rovněž obrovský neúspěch RPF Charlese Pasquy, která nezískala ani jeden mandát.

Je tedy viditelné, že skupina nikdy nepatřila k nejsilnějším, což bude pravděpodobně zapříčiněno mnoha faktory. Jedním z nedůležitějších je vědomí pravicových, pravostředových a konzervativních stran (ze kterých se UFE/UEN vždy skládala) o síle frakce EPP-ED. S cílem náležet k vlivnému uskupení v rámci EP, dávali reprezentanti těchto národních politických stran přednost přímo vstupu do EPP-ED před členstvím v UFE/UEN. Některé formace přešly do EPP-ED později z UFE/UEN, jako tomu bylo například u RPR nebo FI.

Politická struktura skupiny

Co se týče vývoje a změny politické struktury UFE/UEN v období let 1979 – 2004 je pro přehlednost zpracována v následující tabulce:

Tabulka 2: Struktura skupiny UFE/UEN v období od roku 1995 do roku 2004.

Členský stát	Politická strana	Počet mandátů
UNIE PRO EVROPU (UFE)¹⁸		
Francie	Sdružení pro republiku (RPR)	16
	nezávislí	1
Irsko	Fianna Fail (FF)	7
Itálie	Liga severu (LN)	1
	PAS	1
	nezávislí	1
Portugalsko	Soc. – dem. střed – Lidová strana (CDS- PP)	3
Řecko	Politické jaro (POLAN)	2
Nizozemí	Unie 55	1
	nezávislí	1
Celkem		34
UNIE PRO EVROPU NÁRODU (UEN)¹⁹		
Francie	Sdružení pro Francii (RPF)	13
Itálie	Národní aliance (AN)	9
Irsko	Fianna Fail (FF)	6
Portugalsko	Lidová strana (PP)	2
Dánsko	Dánská lidová strana (DF)	1
Celkem		31

Je třeba alespoň ve stručnosti zmínit ideové orientace hlavních stran, které se podílely jak na UFE, tak na UEN. Od samého počátku je členem skupiny irská Fianna Fail, republikánská, konzervativní a nacionalistická strana, zavazující se hájit irské tradice, suverenitu a gaelský jazyk v rámci EU. Zasazuje se rovněž o podporu rodiny a sociální odpovědnosti.²⁰ Významné bylo rovněž působení francouzských pravicových konzervativních neogaullistických stran RPR a RPF, jejichž hlavním rysem je obhajoba národního státu s důrazem na celonárodní jednotu a celistvost společnosti, národní hrdost. Co se týče italské reprezentace, ta byla zastoupena především

¹⁸ Stav k 26. 1. 1999, zpracováno dle: *European Parliament Election* (<http://www3.europarl.eu.int/election/epout/en/saz901en.shtml>).

¹⁹ Zpracováno dle: *European union 1999* (<http://www.parties-and-elections.de/eu-ep1999.html>).

²⁰ Více viz *Fianna Fail* (<http://www.fiannafail.ie>).

Národní aliancí, která vznikla z antisystémového profašistické Italského sociálního hnutí (MSI). Teprve po působení ve vládě a opozici započal v AN přerod z neofašistické formace v pravicovou stranu s liberálně konzervativními prvky (Strmiska 1995: 49 – 50). Součástí byla rovněž portugalská konzervativní CDS-PP, dnes PP, zmínit je třeba rovněž řeckou nacionalistickou stranu POLAN.

Předchůdci UEN tedy vždy sdružovali především pravicové či pravostředové formace konzervativního či neokonzervativního založení, kladoucí důraz na národní zájmy, svrchovanost a tradiční hodnoty.

3. Současné složení a orientace skupiny UEN

3. 1. Současné politické složení skupiny UEN

Jak již bylo zmíněno výše, po volbách do EP v červnu roku 2004 byla skupina UEN obnovena se ziskem 27 mandátů. Sdružuje zástupce šesti členských zemí EU – Itálie, Irsko, Dánsko, z nových členských zemí, které vstoupily k 1. květnu 2004 potom reprezentanty Lotyšska, Litvy a Polska.

Jak ukazuje tabulka č. 3, nejsilnější zastoupení má v současnosti italská AN s devíti poslanci. V rámci skupiny naopak oslabil irská Fianna Fail, přesto jí v současnosti patří předsednický post – předsedou skupiny je irský poslanec Brian Crowley. Poměrně silné zastoupení získalo se sedmi zástupci Polsko. Lotyšsko se ke skupině přidalo se čtyřmi poslanci, se dvěma Litva a dánská DF, která ve volbách do EP získala pouze jednoho poslance.

Tabulka 3: Struktura skupiny UEN po volbách do EP v červnu roku 2004.

Členský stát	Politická strana	Počet mandátů
UNIE PRO EVROPU NÁRODU (UEN)²¹		
Itálie	Národní aliance (AN)	9
Polsko	Právo a spravedlnost (PiS)	7
Irsko	Fianna Fail (FF)	4
Lotyšsko	Aliance Vlast a svoboda (TB-LNNK)	4
Litva	Liberálně demokratická strana (LDP)	1
	Unie rolnické a nové demokratické strany (VNDPS)	1
Dánsko	Dánská lidová strana (DF)	1
Celkem		27

²¹ Zpracováno dle: *European union 2004*, (<http://www.parties-and-elections.de/eu-ep2004.html>).

Strany, které se na skupině UEN podílely již dříve, jako italská AN nebo irská FF, již byly stručně charakterizovány ve druhé kapitole. Po velkém rozšíření, které se uskutečnilo dne 1. května 2004 je však třeba zaměřit pozornost na politické strany nových členských států, které se rozhodly připojit právě k UEN.

V první řadě se jedná o polskou pravicovou postsolidaritní stranu Právo a spravedlnost (PiS). Hned po AN je tato strana se svými sedmi poslanci v rámci skupiny UEN nejsilnější. Jedná se o konzervativní stranu prosazující tradiční hodnoty a požadující silný stát a zpřísnění trestního práva, tedy “bezpečnost pro občana, vězení pro pachatele” (Fiala, Herbut 2003: 128). Požaduje rovněž znovuoobnovení trestu smrti a reorganizaci policie. Co se týče postoje vůči EU, patří PiS rozhodně k euroskeptickým a tvrdě protifederalistickým stranám. Obhajuje silné a nezávislé Polsko uvnitř EU a prohlašuje že nedopustí hegemonii Unie nad národními státy.²² Vzhledem k ochraně polských morálních hodnot, požaduje PiS absolutní suverenitu země v otázkách eticko-sociálních, jako například interrupce a euthanasie (Ruczaj 2004).

Lotyšsko je ve skupině UEN zastoupeno čtyřmi poslanci pravicové strany Aliance Vlast a svoboda (TB/LNNK), která je jedinou jednoznačně konzervativně-nacionalistickou stranou Lotyšska, vyznačující se negativním postojem vůči Rusku, důrazem na konzervativní hodnoty a spíše pragmatickým přístupem k projektu evropské integrace (Dančák, Pospíšil, Rakovský 1999: 178).

Co se týče reprezentace Litvy, ta je v UEN zastoupena jedním poslancem populistické Liberálně demokratické strany (LDK), která vznikla roku 2002 odtržením od pravicové liberální (pravostředové) Litevské liberální unie (LLS), a konzervativní agrární Unii rolnické a nové demokratické strany (VNDPS).

Výše uvedené charakteristika jen potvrzuje, že se ke skupině UEN přidaly pravicové, konzervativní, euroskeptické národní politické strany nových členských zemí EU, které se rozhodně neztotožňují s federalistickým modelem integrace a budou v budoucnosti bezpochyby prosazovat ideu “Evropy národů”.

3. 2. Současná programatika UEN

Oproti předchozím volebním obdobím se současná programatika a orientace skupiny UEN pro léta 2004 – 2009 poněkud změnila, i když ne nijak radikálně. Jako ve svých předchozích

²² Více viz *Právo a spravedlnost* (<http://www.pis.org.pl>).

politických prohlášení se zasazuje především o pozitivní vývoj Evropské unie a prosazuje následující politické cíle:²³

- vybudovat EU, která respektuje národní tradice a zachovává kulturní a jazykové rozdíly v Evropě.
- podporovat princip subsidiarity, kompetence národních vlád a institucí EU.
- důraz na ochranu životního prostředí, což zajistí občanům větší kvalitu života a rovněž dlouhodobý, trvale udržitelný rozvoj (UEN podporuje přijetí Kjótského protokolu, který přispěje k redukci skleníkových plynů).
- víra v sociální tržní hospodářství a podpora státu blahobytu, potřeba úsilí o zlepšování životních podmínek občanů EU.
- UEN podporuje přijetí jednotných pravidel na ochranu spotřebitele v EU a požaduje zlepšení kvality spotřebního zboží.
- důraz na podporu vzdělávání a výzkumných programů, zejména pak na participaci mladých lidí na těchto projektech.
- UEN vyzývá EU k úzké spolupráci v boji proti mezinárodnímu terorismu, organizovanému zločinu a kriminalitě. Jedině ve společných opatřeních členských států EU vidí UEN způsob dosažení těchto cílů.
- podpora projektu společné bezpečnostní a zahraniční politiky, ovšem pod podmínkou respektování národních tradic.
- EU s pětadvaceti členskými státy je dle UEN ve výhodné pozici co se týče možnosti spolupráce v oblasti boje proti ilegální imigraci, obchodování s lidmi a sexuálnímu násilí a zločinům s tím spojeným.
- důraz na potřebu starších a nezaopatřených jedinců ve společnosti.
- EU jako největší poskytovatel mezinárodní pomoci musí zůstat na předním místě z hlediska podpory v oblasti boje proti AIDS a hladu v třetích zemích.
- podpora úzké spolupráce mezi Evropskou unií, Organizací spojených národů a Spojenými státy za účelem úspěšně čelit současným mezinárodním hrozbám.

V současném programovém prohlášení skupiny UEN pro volební období EP v letech 2004 – 2009 se přes velké množství shodných bodů s předchozími programy UFE/UEN²⁴

²³ Zpracováno dle současných oficiálních webových stránek UEN: *Union for Europe of Nations* (<http://www.uengroup.org>).

objevuje rovněž několik aspektů, které reagují na novou aktuální situaci jak v rámci EU, tak ve světě. Jedná se především o vyjádření podpory přijetí Kjótského protokolu, boji proti mezinárodnímu terorismu, ochraně spotřebitele a nezaopatřených občanů prostřednictvím podpory státu blahobytu. Objevuje se rovněž důraz na potřebu vyřešit problém ilegální imigrace. Skupina Unie pro Evropu národů se rovněž odvolává na svoji úzkou spolupráci s frakcí EPP-ED a liberální ELDR v rámci Evropského parlamentu.²⁵

Pokud jde o zhodnocení politického programu skupiny UEN, je zde tedy patrný důraz na princip subsidiarity, zájem zachovat národní svébytnost a kulturní rozdíly mezi jednotlivými státy sdruženými v EU, tady pro UEN specifický antifederalismus a nacionalismus. Výrazný je rovněž požadavek solidární společnosti, sociální spravedlnosti a ochrany spotřebitele. Vyzdvížena je potřeba bezpečnosti, spolupráce v boji proti terorismu, nelegální imigraci a nebezpečí s tím spojeným. Veskrze jde tedy o program konzervativní, který požaduje zachování síly a významu národních států, tradičních hodnot a soudržné společnosti, důraz je kladen rovněž na bezpečnost občanů. Kontinuita s UFE/UEN je tedy zachována.

4. UEN z hlediska koncepce stranických rodin a jejich evropské reprezentace

4. 1. Přiřazení UEN ke stranické rodině

Podle Beymeho klasifikace stranických rodin, která již byla představena výše je potřeba zařadit do určité rodiny rovněž politickou skupinu UEN. Zástupci politických stran se totiž v EP sdružují do jednotlivých skupin na základě svého ideologického profilu, vytvářejí tedy formace, které zastupují názory a hodnoty určitých stranických rodin. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách při charakteristice politických stran, ze kterých se UEN skládala a skládá, jednalo se vždy o subjekty pravicové či středopravé, prosazující konzervativní či neokonzervativní hodnoty, tedy národní zájmy, suverenitu, silné národní státy. Patrný je rovněž důraz na tradiční hodnoty, pragmatismus a nacionalismus. S ohledem na tuto charakteristiku zúčastněných politických stran skupina UEN, pokud je přihlédnuto rovněž k jejímu programovému prohlášení, jednoznačně náleží ke konzervativní stranické rodině.

²⁴ Důraz je opět kladen na zachování rozdílů mezi jednotlivými členskými státy EU, princip subsidiarity, na společnou zahraniční a bezpečnostní politiku EU, solidaritu, ochranu životního prostředí a angažovanost EU v oblasti třetího světa atd.

²⁵ E-mail od Patricie Brady ze dne 16. 11. 2004 na e-mailovou adresu Pavla.Papirnikova@seznam.cz.

Ve shodě s konzervativním způsobem myšlení totiž UEN usiluje o Evropu se silnými a suverénními národními státy, zásadně odmítá myšlenky federalismu a přiklání se pouze k modelu mezivládní spolupráce. Požaduje rovněž zachování rozdílů mezi jednotlivými členskými státy a přetrvání národní identity. Nepopírají však výhodnost jednotného trhu a nutnost sjednocené a silné Evropy, schopné vyvinout vlastní bezpečnostní a zahraniční politiku, samostatně jednat, nepodléhat vnějším vlivům a chovat se solidárně jak vůči občanům žijícím na jejím území, tak vůči obyvatelům třetího světa.

V rámci evropského prostoru se však konzervativní stranická rodina v mnoha zemích překrývá s rodinou křesťanskodemokratickou (Fiala, Mareš 2001: 118), která je v rámci EP reprezentována skupinou EPP-ED sdružující převážně křesťanský orientované strany často rovněž se silným sociálním akcentem. Toto splývání obou stranických rodin je patrné rovněž na půdě Evropského parlamentu. Religiozita a problematika s tímto spojená, která tradičně konzervativce a křesťanské demokraty rozdělovala, totiž na začátku 21. století nehraje již takovou roli (Hix, Lord 1997: 32). V Evropském parlamentu působí celá řada čistě konzervativních stran, které se připojily nebo se staly plnoprávními členy křesťanskodemokratické EPP-ED, a to z důvodu jejího většího vlivu, významu a síly.²⁶ Tento fakt konzervativní rodinu v EP nepochybně oslabuje a omezuje možnost UEN ji důsledně reprezentovat.

Je však nutno zmínit skutečnost, která je nepochybně příčinou faktu, že mezi křesťanskými demokraty a konzervativci i přes jejich jistou propojenost na půdě EP nedochází k výraznější spolupráci. Jedná se o pohled obou stranických rodin na problematiku evropské integrace, který je zásadně odlišný. Zatímco křesťanskodemokratické strany a jejich voliči vyjadřují integračnímu projektu jednoznačnou podporu (Hix, Lord 1997: 32), reprezentanti konzervativních stran evropanství i federalistický model spolupráce zásadně odmítají. Proto je tedy možné sledovat vytváření samostatné nacionalisticko-konzervativní politické skupiny po každých volbách do EP.

Unie pro Evropu národů i předchůdci této skupiny byli jasnými reprezentanty konzervativních stran v Evropském parlamentu. Nejde a nikdy nešlo o skupinu nějak významnou. Důvodem je jednak nízký počet poslanců, jednak příliš velká atraktivita vlivné EPP-ED i pro čistě konzervativní subjekty, které se k myšlence federalismu zásadně nehlásí. Příkladem může stát myšlenková úvaha představitelů české Občanské demokratické strany, která stála v době vstupu České republiky do Evropské unie před rozhodnutím, ke které skupině se má po

²⁶ Za příklad lze uvést například britskou Konzervativní stranu, španělskou Lidovou stranu, italskou Forza Italia nebo francouzské RPR.

volbách do EP přiřadit: "...nevýhodou této frakce (UEN) je její malý význam. Ten je dán jednak relativní slabostí frakce...a také dosti slabými vztahy s jinými skupinami. Možnost skutečně efektivně ovlivnit evropské normy by ve skupině obdobného složení nebyla velká..."²⁷ ODS se tedy následně přiřadila k frakci EPP-ED. Zde sice nepatří k dominantním politickým silám, ale možnosti něco ovlivnit se ODS dle názoru vedení této české strany otevírají právě členstvím jejích poslanců v této politické skupině.

Z výše uvedeného lze tedy vyvodit, že UEN v evropském prostoru reprezentuje konzervativní stranickou rodinu, její malý význam a vliv však nedovoluje této skupině hájit cíle a ideje této stranické rodiny důsledně a efektivně.

4. 2. Perspektivy UEN

Vznik Evropské demokratické strany

Dne 13. července 2004 byla v Bruselu registrována nová liberální politická strana na evropské úrovni, Evropská demokratická strana (PDE), přičemž čestným předsedou nově vzniklé formace byl zvolen dnes již bývalý předseda Evropské komise Romano Prodi.²⁸ Důvody vzniku tohoto nového uskupení souvisí především se současnými poměry v EPP-ED a bude mít jistě nemalý dopad rovněž na činnost a vliv UEN v rámci Evropského parlamentu.

Příčinnou založení výše zmíněné centristické strany byla jednoznačně nespokojenost se situací v rámci nejsilnější politické skupiny v Evropském parlamentu, EPP-ED. Zakladatelé PDE nesouhlasili s rozsáhlými ústupky EPP-ED vůči konzervativním a nacionalistickým stranám jejichž reprezentanti jsou k této skupině v EP přiřazeni, což dle nich vede ke stále větší nacionalizaci celé EPP-ED.²⁹ Nová formace se naproti tomu hlásí k liberálnímu proudu, který je na půdě EP reprezentován skupinou Evropských liberálů, demokratů a reformistů (ELDR). V rámci ELDR chtějí poslanci PDE působit jako samostatná skupina.

Co se týče politického složení, v PDE jsou zařazeny jak národní, tak regionální politická seskupení. Hlavními politickými silami Evropské demokratické strany jsou francouzský Svaz pro francouzskou demokracii (UDF) a italská La Margherita. Na projektu PDE se rovněž účastní

²⁷ Viz *Tři náměty k politice ODS před a po vstupu ČR do Evropské unie* (<http://www.ods.cz>).

²⁸ Srovnej: *Cesta změny* (www.cestazmeny.cz).

²⁹ Jedná se zde především o britskou Konzervativní stranu, která se do frakce EPP zapojila po evropských volbách v roce 1994, a nacionalistickou italskou FI, která je členem od roku 1999.

belgické Hnutí občanů za změnu (MCC), katalánský Demokratický svaz Katalánska (UDC), Lotyšská cesta (LC), Českou republiku v PDE reprezentuje liberální strana Cesta změny (CZ).³⁰

Co se týče programového zaměření a cílů, vyjádřila nová formace vůli stát se výraznou proevropskou silou, rozvíjet evropskou identitu, podporuje rovněž schválení evropské ústavy ve všech členských státech EU.

Je nesporné, že vznik nového liberálního subjektu v EP bude mít určitý dopad na postavení, činnost a vliv UEN v rámci Evropského parlamentu. Jak již bylo zmíněno výše, PDE vznikla jako jistý druh protestu proti poměrům v současné skupině EPP-ED. Nová liberální skupina se tedy vymezí vůči EPP-ED, přičemž v rámci frakce Evropské lidové strany setrvají konzervativní a nacionalistické subjekty, což zapříčiní jistý posun EPP-ED doprava na pomyslné ideologické škále. Pro UEN z této skutečnosti vyplývá fakt, že pravicovější EPP-ED pro ni bude v budoucnu představovat určitou konkurenci. Již dnes je skupina UEN bez většího politického významu, poněvadž je nepočetná a nedisponuje výraznějšími vazbami na ostatní skupiny v EP. Většina pravicových národních politických stran volí pro své zařazení místo *de facto* bezvýznamné UEN raději silnou EPP-ED. Nyní, po vzniku PDE je možné, že tato nová skupina přiláká i liberálně-konzervativní subjekty. Liberální tábor na půdě EP tedy na úkor toho konzervativního bezpochyby posílí.

Extrémně pravicové strany a UEN

Stejně jako konzervativní stranická rodina, nedisponují ani extrémně pravicové subjekty³¹, které jsou nacionalisticky orientované a odmítají projekt evropské integrace, vazbou na určitou střešovou politickou stranu organizovanou na evropské úrovni dle čl. 191 Smlouvy o EU. Ani na půdě EP neexistuje skupina sdružující extrémně pravicové národní politické strany³². Tento fakt zavedl v polovině devadesátých let 20. století příčinu ke vzniku projektu EURONAT, jehož iniciátorem se stal Jean Marie Le Pen, předseda francouzské FN. Cílem Euronatu je sdružení všech národních a vlasteneckých stran v celé Evropě³³, odmítnutí Severoatlantické aliance a EU,

³⁰ Více viz *Cesta změny* (<http://www.cestazmeny.cz>).

³¹ V EP v současnosti působí z extrémně pravicových politických stran například belgický Vlámský blok (VB), Dánská lidová strana (DF), francouzská Národní fronta (FN), italská Národní aliance (AN) nebo rakouští Svobodní (FPÖ).

³² Představitelé extrémně pravicových stran zůstávají v rámci EP většinou nezařazení, ať již jde o poslance FN, FPÖ nebo VB.

³³ O iniciativu EURONAT projevilý zájem západoevropské strany, kromě FN například VB, dvě italské extrémně pravicové strany nebo německá Deutsche Volksunion atd. Projekt se však zaměřoval především na

heslem je “Evropa národních států”, což je patrné především na internetové doméně Euronatu: “Evropa je naše, vraťte nám ji zpět!” (Zbořil 2002). Je však třeba říci, že ke skutečnému sjednocení pravicových populistických nebo nacionalistických stran na evropské úrovni ve skutečnosti stále nedošlo. Důvodem je především populismus, kritika politického systému a politického režimu, roztržitost extrémní pravice, vzájemné rozpory nacionalistů jednotlivých zemí a neschopnost společně prosazovat jednotný politický program. Dalším důvodem může být rovněž, po vzestupu v předchozích letech, rapidní pokles podpory pro extrémně pravicové strany na evropské úrovni, což bylo patrné převážně po evropských volbách v červnu 1999 (Perrineau, Grunberg, Ysmal 2002: 175–178).³⁴

Sjednocení extrémní pravice je tedy zatím v nedohlednu, tyto subjekty nedisponují výraznějším vlivem na evropské politické dění. Přesto zůstává otázkou, zda by mezi těmito subjekty a skupinou UEN mohlo v budoucnosti případně dojít na úrovni EP ke spolupráci. Co se týče programového zaměření extrémně pravicových stran, v určitém aspektu by bylo možné nalézt jistou shodu s konzervativním zaměřením skupiny UEN. V integračním procesu totiž extrémní pravice vidí mimo jiné pokus odstranit národní identity jednotlivých států, požaduje pluralismus jednotlivých kultur, identit a tradic, prosazuje tedy rovněž představu “Evropy národů”. S UEN se však zásadně rozchází důrazem na antiamerikanismus, odporem proti přistěhovalectví nebo důrazem na protekcionismus. Rovněž populismus, nedemokratické prvky jako rasismus, či dokonce antisemitismus některých stran absolutně vylučují spolupráci s UEN.

Některé pravicové strany si tuto svou izolovanost uvědomily. Příkladem lze uvést italskou postfašistickou AN, která se od extrémní pravice přiřadila k umírněným konzervativním stranám a nyní působí v UEN. Rovněž DF je součástí této konzervativní skupiny v EP. Po změně vedení ve slovenské SNS se také tato strana odklonila od Le Penova projektu EURONAT a působila jako pozorovatel v rámci UEN. Le Penovu iniciativu odmítl také vůdce jedné z nejsilnějších krajně pravicových stran v Evropě, Jörg Heider z FPÖ.³⁵

nacionalisty ze zemí střední a východní Evropy. Česká republika byla zastoupena Sládkovými republikány, Slovensko stranou SNS, účastnily se i ultrapravicové strany z Maďarska nebo Rumunska.

³⁴ Důvody této skutečnosti spočívají v poklesu důležitosti nacionalismu v Evropě, rostoucího nezájmu o imigrační politiku, zlepšení ekonomické situace v mnoha zemích a neúspěch kritiky demokracie.

³⁵ Důvodem jeho jednání je snaha prezentovat rakouskou FPÖ jako přijatelného politického partnera hlavně pro pravicové a konzervativní politické strany, jak na národní, tak na evropské úrovni. Úsilí tedy bylo nejdříve neúspěšně směřováno na britské konzervativce, nyní je patrná snaha navázat kontakty s konzervativní skupinou UEN. Podobnou strategii volí i většina ostatních západoevropských extrémně pravicových politických stran.

Lze tedy říci, že extrémně pravicový tábor v EP není vlivný a neustále oslabuje. Orientace výše uvedených stran na konzervativní skupinu UEN by nicméně znamenala jistou výhodu oproti doprava se posunující EPP-ED po odchodu liberálů.

V případě skupiny UEN se jedná o seskupení, které v EP existuje samostatně, tedy bez nějaké vazby na politickou stranu na evropské úrovni dle čl. 191 Smlouvy o ES. Jak již bylo zmíněno ve druhé kapitole, do evropských politických stran se sdružily především politické strany křesťanskodemokratické rodiny, strany socialistické a liberálové, tedy nosné síly integračního projektu západní Evropy. Avšak mnoho politických stran, zpravidla ty které zastávají negativní postoj k současné podobě evropské integrace, takovými stranickými strukturami na evropské úrovni nedisponují a spolupracují mezi sebou v daleko menší míře (Fiala, Mareš 2001: 113). To je rovněž případ konzervativní rodiny. Některé konzervativní národní politické strany se účelově přidali k jiným, avšak nekonzervativním strukturám na evropské úrovni. Všeobecně je jasné, že čistě konzervativní politická strana na evropské úrovni prozatím neexistuje, konzervativní stranická rodina tedy nedisponuje žádnou evropskou politickou stranou.

Ve třetí kapitole byl zmíněn pokus představitelů politických subjektů sdruženým ve skupině UEN vytvořit novou formaci, Alianci pro Evropu národů, která by představovala alternativu vůči současným evropským politickým stranám, zejména pak vůči Evropské lidové straně. Projekt však skončil neúspěchem. K vytvoření konzervativní antifederalistické evropské politické strany nakonec nedošlo.

V budoucnosti se tedy nabízí několik alternativ dalšího vývoje. Jednou z možných variant by byla situace, kdy by čím dál více konzervativních národních politických stran přecházelo ke skupině EPP-ED (která bude se vznikem PDE ještě pravicovější), čímž by byla UEN oslabena natolik, že by nebyla v dalších volebních obdobích vůbec obnovena a došlo by tak k jistému pohlcení konzervativní skupiny UEN skupinou EPP-ED. Určitou naději by potom znamenala snad pouze podpora ze strany extrémně pravicových stran, která byla naznačena výše. Druhou možnou variantou je pokračující ideologická rozrůzněnost a heterogenita v rámci EPP-ED. Takový vývoj by znamenal možnost rozštěpení EPP-ED či přinejmenším názorové neshody uvnitř skupiny. Tím by byl oslaben hlavní konkurent UEN. Některé konzervativní politické strany rovněž nemusí členství v křesťanskodemokratické skupině vůbec akceptovat (Fiala, Mareš 2001: 123). Důvodem pro tento postup může být mimo jiné silně antifederalistický postoj většiny konzervativních stran. S ohledem na tuto druhou variantu by se tedy jevilo další pokračování frakce jako pravděpodobné.

Nic se však nemění na skutečnosti, že UEN je v současné době poměrně bezvýznamným nepočetným seskupením, které není sto rozhodování v Evropském parlamentu výrazněji ovlivnit. Otázkou zůstává, zda bude skupina po dalších volbách do EP obnovena. Další vývoj, tedy jak se postavení a vliv konzervativní skupiny UEN v budoucnosti vyvine, je těžké odhadovat.

Podle Beymeho klasifikace stranických rodin tedy UEN, na základě svého politického prohlášení a ideové orientace politických stran, které sdružuje, jednoznačně náleží ke konzervativní stranické rodině. Ovšem fakt, že nesdružuje všechny konzervativní politické strany členských států EU, ji oslabuje a zároveň zabraňuje tuto stranickou rodinu důsledně a efektivně reprezentovat.

Co se týče pozice UEN v rámci EP a perspektiv této skupiny, jejím největším konkurentem zůstává pravicová skupina EPP-ED, vliv UEN nebo dokonce její existenci ale může ohrozit také v současnosti nově vznikající liberální PDE. Zánik, který by UEN hrozil v případě, že se konzervativní politické strany v ní sdružené v příštím volebním období rozhodnou připojit k EPP-ED, by mohl být odvrácen snahou některých ultrapravicových formací o spolupráci s umírněnými konzervativními subjekty na poli Evropského parlamentu, jako je například UEN.

Budoucnost UEN je tedy vzhledem k výše nastíněným skutečnostem velice nejasná a další vývoj, postavení a vliv této skupiny je nyní těžké odhadnout.

Literatura a prameny:

Cesta změny (<http://www.cestazmeny.cz>).

Dančák, B. (eds., 1999) – Pospíšil, I. – Rakovský, A.: *Pobaltí v transformaci. Politický vývoj Estonska, Litvy a Lotyšska*, Brno, MPÚ.

E-mail od Patricie Brady ze dne 16. 11. 2004 na emailovou adresu Pavla.Papirnikova@seznam.cz.

Evropský parlament (<http://www.europarl.eu.int>).

Fiala, P. (2003): *Evropská ústava a politický systém Evropské unie*, on-line text (<http://www.cepin.cz/cepin/asp/clanek.asp?id=hziFq9962Oyo>).

Fiala, P. (eds., 1998): *Politické strany v Evropském parlamentu*, Brno, MPÚ.

Fiala, P. – Herbut, R. (a kol., 2003): *Středoevropské systémy politických stran. Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko*, Brno, MPÚ.

Fiala, P. - Mareš, M. (eds., 2001): *Evropské politické strany*, Brno, MPÚ.

Fiala, P. - Pitrová, M. (2003): *Evropská unie*, Brno, CDK.

- Fiala, P. – Pitrová, M. (eds., 2003): *Rozšiřování ES/EU*, Brno, MPÚ.
- Fianna Fail* (<http://www.fiannafail.ie>).
- Hix, S. – Lord, Ch. (1997): *Political Parties in the European Union*, New York, St. Martin's Press.
- Kirk, L. (2002): *New pan-European Alliance of center-right Parties*, EUobserver.com, on-line text (<http://www.euobserver.com/?aid=6786>).
- Mudde, C. (2000): *Stranická rodina: rámcová analýza*, Politologická revue, č. 6, s. 78 – 91.
- Nugent, N. (eds., 2003): *The Government and Politics of the European Union*, London, Palgrave Macmillan.
- Občanská demokratická strana* (<http://www.ods.cz>).
- Parties and Elections in Europe* (<http://www.parties-and-elections.de/eu2.html>).
- Perrineau, P. – Grunberg, G. – Ysmal, C. (eds., 2002): *Europe at the Polls: The European Election of 1999*, New York, Palgrave.
- Pinder, J. (1993): *Evropské Společenství: Budování unie*, Praha.
- Pitrová, M. (2001): *Institucionální struktura Evropské unie*, Brno, MPÚ.
- Právo a spravedlnost* (<http://www.pis.org.pl>).
- Ruczaj, M. (2004): *Fenomén polského euroskepticismu - polské politické strany a Evropská unie*, Visegrad.info, on-line text (<http://www.visegrad.info/index.php?ID=clanek&IDc=77>).
- Říchová, B. (2000): *Komparace politických systémů I.*, Praha, VŠE.
- Siaroff, A. (2000): *Comparative European Party Systems*, New York, Garland Publishing.
- Strmiska, M. (1995): *Italské politické strany (1945 – 1994)*, Brno, Masarykova univerzita v Brně.
- Tsatsos, D. (1994): *Evropské politické strany. První úvahy k výkladu článku o politických stranách Maastrichtské smlouvy – čl. 138a*, Politologický časopis, roč. 1, č. 2, s. 40-57.
- Union for Europe of Nations* (<http://www.uengroup.org>).
- Union for Europe of Nations*, oficiální webové stránky UEN z let 1999 - 2004 (http://www.europarl.eu.int/uen/en/stru/F_grou_en.htm).
- Zbořil, Z. (2002): *Populisté a nacionalisté v integrující se Evropě*, časopis Integrace, č. 13, on-line verze (http://www.integrace.cz/integrace/s_clanek.asp?id=541&vydani=13).